

اساسنامه حزب توده ايران

(مصوبه كنگره پنجم - مهر ماه ۱۳۸۲)

اساسنامه حزب توده ایران

(مصوبه کنگره پنجم - مهر ماه ۱۳۸۲)

پیش درآمد

تأسیس حزب توده ایران در دهم مهر ماه ۱۳۲۰، ناشی از نیازهای جامعه، و محصول شرایط عینی و ذهنی جنبش رهایی بخش مردم ایران در دوران جنگ جهانی دوم بود. تحولات سریع در اوضاع اقتصادی - اجتماعی کشور، پیروزی انقلاب اکتبر، ایجاد و گسترش نسبی صنایع جدید، رشد طبقه کارگر، و همزمان با آن، ادامه و تشدید استثمار و بهره کشی از اکثریت محروم جامعه، نیاز به ایجاد یک حزب انقلابی مجهز به جهان بینی علمی را مطرح می کرد. حزب توده ایران، همچون ادامه دهنده برنامه و راه حزب کمونیست ایران، با رسالت هدایت مبارزات ملی، آزادی خواهانه و انترناسیونالیستی خلق های ایران، پایه عرصه حیات نهاد و به استقبال وظیفه ای تاریخی و سرنوشت ساز شتافت.

حزب توده ایران، حزب طبقه کارگر ایران است. حزب توده ایران در صفوف خود عناصر پیشرو طبقه کارگر، دهقانان، روشنفکران انقلابی و سایر اقشار خلقی را سازمان دهی کرده و می کند، و در طول بیش از نیم قرن همواره علیه استبداد، استثمار، استثمار، و در راه تحقق آزادی، استقلال و عدالت اجتماعی رزمیده است. حزب توده ایران از همان آغاز پیدایی خود، در راه بیداری زحمتکشانش و، در درجه اول طبقه کارگر، پیکار کرده است. تلاش در راه آشنا کردن کارگران و زحمتکشانش با حقوق اقتصادی، سیاسی و اجتماعی آنها، مبارزه در راه متشکل ساختن پیشاهنگ طبقه کارگر و برقراری پیوندهای استوار

بین این پیشاهنگ و تمامی طبقه، در کنار شرکت فعال و تعیین کننده در مبارزه رهایی بخش گردان‌های مبارز خلق، برای رسیدن به حقوق سیاسی و اقتصادی، و ترویج سوسیالیسم علمی، را از جمله مهم‌ترین وظایف خود دانسته و می‌داند. زندگی، اهداف، و مبارزات روزانه و استراتژیک حزب توده ایران، از جهان‌بینی آن، یعنی مارکسیسم - لنینیسم، متأثر است. حزب توده ایران در جهت درک، گسترش و به کارگیری دقیق و علمی و سازنده این جهان‌بینی علمی و دوران ساز، تلاش می‌کند. در این راستا، حزب از همه تفکرات اجتماعی - تئوریک مترقی معاصر و نیز از تاریخ اندیشه‌های انسان‌گرایانه ایران، بهره‌گیری خلاق کرده و می‌کند.

ماده ۱. اهداف و ماهیت حزب

هدف نهایی حزب توده ایران، استقرار سوسیالیسم در ایران، است و نخستین گام در راه تحقق این هدف را، برقراری حکومت دموکراتیک می‌داند، که زمینه استقرار آزادی، استقلال، صلح و عدالت اجتماعی را در جامعه فراهم آورد.

حزب توده ایران از منافع طبقه کارگر، دهقانان و دیگر زحمتکشان دفاع می‌کند. حزب توده ایران شهدای بی‌شماری را در مبارزات انقلابی خود تقدیم مردم و تاریخ ایران کرده است.

حزب، اعضای خود را با روحیه مبارزه برای حفظ و تحکیم وحدت حزبی، با هدف تأمین وحدت جنبش کارگری و کمونیستی ایران، و بر ضد گروه‌گرایی، دسته‌بندی و فراکسیون‌پروری، بوروکراسی، کیش شخصیت و نقض رهبری جمعی، بر ضد عادات و خصوصیات بیگانه با موازین حزبی و اخلاق کمونیستی، و با روحیه رزمندگی انقلابی و ایثار، پرورش می‌دهد. حزب با هرگونه انحراف فرصت طلبانه (اپورتونیستی) «راست» و «چپ» در درون جنبش کارگری و کمونیستی ایران، قاطعانه و پیگیرانه مبارزه می‌کند. حزب توده ایران علیه شوونیسم و نژادپرستی مبارزه می‌کند و صفوف آن، تبلور اتحاد خلق‌های ساکن ایران: فارس‌ها، کردها، آذری‌ها، ترکمن‌ها، عرب‌ها و بلوچ‌ها است. حزب توده ایران خواستار یک ساختار حکومتی فدرالی، در ایرانی متحد و دموکراتیک است که در آن حقوق ملی همه خلق‌های ساکن کشور به رسمیت شناخته شود و به موازات هم، رشد و گسترش یابد. حزب توده ایران، اعضای و هواداران خود را با روح انترناسیونالیستی، همبستگی بین ملت‌ها و احترام به آنچه که مترقی و مردمی است، آموزش می‌دهد. صفوف حزب توده ایران تجلی‌گاه وحدت مبارزات ملی، میهنی و انترناسیونالیستی مردم ایران است.

- حزب توده ایران سازمان سیاسی طبقه کارگر ایران است و به عنوان یک سازمان سیاسی، انقلابی، میهن دوست و انسان‌گرا، در راه دفاع از آزادی، دموکراسی، صلح و عدالت اجتماعی، مبارزه می‌کند.
- حزب توده ایران تشکل داوطلبانه عناصر پیشرو طبقه کارگر، دهقانان، پیشه‌وران، کارمندان، روشنفکران و همه نیروهای خلقی است که اساسنامه حزب را بپذیرند و در راه تحقق برنامه آن مبارزه کنند.
- جهان‌بینی حزب توده ایران، مارکسیسم - لنینیسم است، و هدف‌های دور و نزدیک و مشی سیاسی و سازمانی آن از انطباق خلاق این جهان‌بینی علمی و انقلابی بر شرایط ویژه جامعه ایران ناشی می‌شود.

حزب توده ایران، در راه ایجاد جامعه‌ای دموکراتیک که در آن همبستگی و برادری و تعاون و عدالت اجتماعی میان انسان‌ها برقرار باشد، مبارزه می‌کند. هدف نهایی حزب توده ایران استقرار سوسیالیسم در ایران، یعنی برقراری مالکیت اجتماعی بر ابزار تولید، و پایان دادن به استثمار انسان از انسان است. حزب توده ایران، اعضای خود را با روح میهن دوستی و انترناسیونالیسم، به معنای همبستگی با همه توده‌های زحمتکش و محروم ایران و جهان، پرورش می‌دهد.

ماده ۲. عضویت در حزب

شرایط عضویت در حزب توده ایران عبارت است از:

الف - تابعیت ایران؛

ب - داشتن حداقل ۱۸ سال تمام؛

پ - پذیرش اساسنامه و تبعیت از آن، مبارزه در راه تحقق برنامه حزب؛

ت - شرکت در یکی از سازمان‌های حزبی؛

تبصره: عضو حزب توده ایران نمی‌تواند در عین حال عضو حزب دیگری باشد.

ماده ۳. پذیرش در حزب

شرایط پذیرش در حزب توده ایران، به قرار زیر است:

الف - پذیرش عضو، انفرادی است، و از طریق حوزه به عمل می‌آید. تقاضا کننده عضویت، باید از جانب دو عضو حزب، دارای حداقل دو سال سابقه حزبی، معرفی شود. معرف ها باید صلاحیت اخلاقی، سیاسی و اجتماعی وی را برای عضویت در حزب تأیید کنند؛

ب - پذیرش در حزب، پس از پایان دوره آزمایشی، در حوزه و با اکثریت دو سوم آرا خواهد بود، و باید به تصویب کمیته مرکزی و یا ارگانی که کمیته مرکزی به آن اختیار داده است، برسد. دوره آزمایشی نباید از شش ماه کمتر باشد؛

پ - سابقه حزبی اعضا از روزی است که حوزه، عضویت آنان را در حزب می‌پذیرد و برای تصویب به ارگان مربوطه اطلاع می‌دهد.

ماده ۴. وظایف عضو حزب

عضو حزب موظف است:

- الف - برنامه حزب را به درون توده‌های مردم ببرد، مبلغ مشی سیاسی حزب باشد و با همه توان در راه انسجام درونی حزب بکوشد؛
- ب - انضباط آگاهانه حزبی را که برای همه یکسان است، اکیداً مراعات کند؛
- پ - از هر عملی که می‌تواند به حیثیت و اعتبار حزب لطمه بزند پرهیزد، سعی کند تا در زندگی خصوصی و اجتماعی رفتارش نمونه باشد، و انتقاد و انتقاد از خود را وظیفه حزبی بداند؛
- ت - سطح دانش سیاسی خود را بالا ببرد، با روح همبستگی و انسان دوستانه عمل کند، و با صبر و حوصله و مراعات فرهنگ سیاسی با دگراندیشان برخورد کند؛
- ث - در سازمان‌های توده ای - اجتماعی شرکت و فعالیت کند؛
- ج - حق عضویت پردازد و در جمع‌آوری کمک مالی برای حزب شرکت فعال داشته باشد.

ماده ۵. حقوق عضو حزب

عضو حزب حق دارد:

- الف - مسائل داخلی، خارجی و سازمانی حزب را در جلسات حزبی مورد بحث قرار دهد، و در تنظیم سیاست حزب شرکت فعال داشته باشد؛
- ب - در مباحثات مطبوعات حزبی شرکت کند، مسائل سازمانی، نظری و عملی حزب را آزادانه مورد بحث قرار دهد، از آنها انتقاد کند و پیشنهاد های سازنده به ارگان‌های حزب تا عالی‌ترین آنها، ارائه دهد؛
- پ - در انتخابات ارگان‌های حزبی شرکت فعال داشته باشد، و به عضویت آنها انتخاب شود؛
- ت - در جلسه‌ای که به تخلفات احتمالی وی رسیدگی و در مورد آن تصمیم‌گیری می‌شود، شرکت کند، و اگر به قرار صادره اعتراض داشته باشد، به ارگان‌های بالاتر تا کنگره حزب، شکایت کند؛

تبصره ۱. عضو آزمایشی می‌تواند در انتخابات شرکت کند، ولی رأی او مشورتی خواهد بود؛

تبصره ۲. عضو آزمایشی نمی‌تواند به مسئولیت ارگان‌های حزبی انتخاب شود.

ماده ۶. مجازات حزبی

الف - مجازات تخلف از اساسنامه و عدم اجرای وظایف و یا سوء استفاده از مسئولیت حزبی، به تناسب شدت، به شرح زیر است:

- تذکر شفاهی،
- تذکر کتبی،
- سلب مسئولیت حزبی،
- اخراج از حزب؛

ب - اخراج از حزب، حداکثر مجازات حزبی است. در موقع صدور و تأیید قرار اخراج، باید اسناد و مدارک مربوط به تخلف وی، دقیق و بی‌خدشه، مورد بررسی همه جانبه قرار گیرد. قرار اخراج با دو سوم آرای شرکت کنندگان در حوزه حزبی اتخاذ می‌شود؛

اگر عضوی، طی سه ماه متوالی از شرکت در جلسات حزبی یا پرداخت حق عضویت بدون عذر موجه، خودداری کند، از حزب اخراج می‌شود؛

پ - مجازات سلب مسئولیت حزبی، با تصویب ارگان بالاتر محلی، و مجازات اخراج از حزب، با تصویب کمیته مرکزی و یا ارگانی که کمیته مرکزی به آن اختیار داده است، قابل اجرا خواهد بود؛

ت - در مورد اخراج اعضای اصلی و مشاور کمیته مرکزی، خواه از عضویت کمیته مرکزی و خواه از عضویت حزب، پلنوم کمیته مرکزی تصمیم باید بگیرد، و برای اخذ تصمیم، حداقل دو سوم آرای اعضای اصلی کمیته مرکزی، لازم است؛

اخراج از کمیته مرکزی، در صورت عدم صلاحیت سیاسی، اجتماعی یا اخلاقی و با پیشنهاد هیأت سیاسی می‌تواند انجام گیرد. هیأت سیاسی حق دارد عضویت (اصلی و مشاور) چنین افرادی را در کمیته مرکزی معلق ساخته، و اسناد و مدارک مربوط را به پلنوم کمیته مرکزی، برای تصمیم‌گیری نهایی، ارائه دهد.

۱. کلیات

ساختار تشکیلاتی حزب توده ایران، بر اصل مرکزیت دموکراتیک، و بر اساس تلفیق آگاهانه دموکراسی و مرکزیت، استوار است.

حزب توده ایران:

الف - معتقد است که، سرنوشت حزب فقط با اراده جمعی اعضای حزب باید تعیین گردد، و این اصل تغییر ناپذیر است؛

ب - همه اعضای حزب را برابر حقوق می‌داند. عضویت در ارگان‌های رهبری، بیانگر مسئولیت در قبال اعضای حزب است؛

پ - برای آزادی و دموکراسی درون حزبی، تنوع نظر و حق بیان آزاد نظرات و عقاید در حزب، ارزش فوق‌العاده قائل است، و این اصول را سنگپایه سازمانی می‌شمارد؛

ت - پایه و بنیاد فعالیت حزب را در کلیه عرصه‌ها، مصوبات عالی‌ترین ارگان‌های حزب می‌داند؛

ث - معتقد است که، همه اعضای حزب باید در تدوین و تنظیم اسناد برنامه‌ای، و همه مدارک مهم آن، از طریق نظرخواهی، شرکت فعال داشته باشند. در موارد ضرور، که کمیته مرکزی تشخیص دهد، می‌توان مسائل مورد اختلاف را به همه‌پرسی در حزب گذاشت؛

ج - اتخاذ تصمیم در حزب، و در تمام سطوح آن، از حوزه تا کمیته مرکزی و کنگره‌های حزبی، را پس از بحث و تبادل نظر، با اکثریت آراء، انجام پذیر می‌داند. احترام به تصمیم‌های حزبی، و اجرای کامل و بی‌خدشه آن، برای تمام اعضای حزب الزامی است. هر فرد حزبی که با تصمیم‌های متخذه موافق نباشد، ضمن اجرای این تصمیم‌ها، می‌تواند نظرات خود را در نشریه‌های درون حزبی منتشر سازد؛

چ - برای کار جمعی با مسئولیت فردی، ارجحیت قائل است، و هرگونه سیستم فرماندهی و اداری در حزب را نفی می‌کند؛

ح - مخالف ایجاد فراکسیون در درون حزب است، و با این امر مبارزه می‌کند؛

خ - خواهان مراعات اصل تبعیت کمیته‌های پایین از کمیته‌های بالاتر تا کمیته مرکزی، است؛

د - اجرای دموکراسی درون حزبی را، در عالی‌ترین سطح، در مورد نیروهای سیاسی خلق‌های ساکن ایران، ضرور می‌داند. در این زمینه، احزاب دموکراتیک و مترقی چپ سیاسی و ملی این خلق‌ها، اعم از آن‌که قبلاً با حزب توده ایران اتحاد سازمانی داشته‌اند و یا در آینده بخواهند به حزب بپیوندند، می‌توانند، در صورت خواست اکثریت اعضای خود، نام حزب و سازمانی را که دارای اهمیت تاریخی - ملی است، حفظ کنند. برنامه و اساسنامه برای کلیه این سازمان‌ها واحد، و عبارت خواهد بود از برنامه و اساسنامه حزب توده ایران، که به عنوان عامل عمده پیوند سازمانی، عمل خواهد کرد. طبیعی است که احزاب و سازمان‌های مذکور، ارگان مرکزی خود را به هر زبانی که لازم بدانند منتشر خواهند کرد؛

س - انتخابی بودن همه ارگان‌های رهبری حزب، با رأی مخفی، را از جمله اصول رعایت دموکراسی می‌داند؛

ش - گزارش‌دهی منظم از سوی ارگان‌های رهبری به سازمان‌های مربوط را، وظیفه اساسی این ارگان‌ها می‌داند.

این اصول با هدف تحقق اهداف زیر، به اجراء درمی‌آیند :

اول، وحدت رهبری حزب، که بالاترین قدرت اجرایی حزب را تشکیل می‌دهد، و به طور دموکراتیک انتخاب می‌شود، و آرمان‌ها و خواست‌های حزب، اعضاء و سازمان‌هایش را بیان می‌کند، به آن‌ها گزارش می‌دهد و نظارت آن‌ها را قبول دارد؛

دوم، وحدت ایدئولوژیک، سیاسی و سازمانی حزب، که بر اصول دموکراتیک آزادی بیان، و حصول توافق از طریق تبادل نظر متکی است. چنین وحدت حزبی‌ای، مخالف فعالیت‌های انشعاب‌گرانه و فراقسیونستی است.

۲. تقسیمات سازمانی

- تقسیمات سازمانی حزب عبارت است از: حوزه، سازمان بخش، سازمان شهر، سازمان استان؛
- در روستاها کمیته‌های روستایی عمل خواهند کرد؛

- در صورت لزوم، کمیته مرکزی می‌تواند تقسیمات سازمانی دیگری را نیز بر این تقسیمات اضافه کند.

الف - حوزه

۱. حوزه، پایه و تشکل اولیه حزب است. حداقل افراد حوزه سه نفر است. حوزه با موافقت کمیته روستایی در روستاها، و کمیته شهر در شهرها، تشکیل می‌شود، و دارای مسئول و مسئول مالی خواهد بود؛
۲. حوزه باید در فعالیت‌های حزبی شرکت کند و یک واحد زنده و فعال حزبی را تشکیل بدهد؛
۳. حوزه‌های حزبی بر اساس محل کار افراد، حرفه و شغل و یا محل زندگی آنها تشکیل می‌شود؛
۴. حوزه، حلقه اساسی ارتباط ارگان‌های رهبری با اعضای حزب، و مجموعه حزب با توده‌های مردم، به شمار می‌رود. از این نظر، حوزه مبلغ مشی سیاسی حزب و عامل بسیج توده‌ها در مبارزه در راه تحقق هدف‌های حزب است؛
۵. حوزه موظف است با رعایت اصل برتری کیفیت بر کمیت، اعضای جدیدی را به حزب جلب کند، و فعالیت اعضای حزب را در زمینه پخش نشریات حزبی و جمع‌آوری کمک مالی سازمان دهد؛
۶. مسئول حوزه، موظف است گزارش کارهای حوزه را مرتباً به ارگان‌های مربوطه تسلیم کند.

ب - سازمان بخش

۱. سازمان بخش، از چندین حوزه حزبی در یک کارخانه، یک مؤسسه و یا یک دهکده، تشکیل می‌شود؛
۲. سازمان بخش، به وسیله کمیته بخش، مرکب از حداقل سه مسئول اداره می‌شود: دبیر کمیته بخش و مسئول تشکیلات، مسئول آموزش و تبلیغات، مسئول مالی.

پ - سازمان محلی (سازمان شهر)

۱. این سازمان از مجموعه چندین سازمان بخش به وجود می‌آید؛
۲. سازمان محلی (سازمان شهر)، توسط کمیته مسئولان، که حداقل مرکب از دبیر، مسئول آموزشی و تبلیغاتی و مسئول مالی است، اداره می‌شود؛
۳. انتخابات کمیته مسئولان محلی (شهری)، در کنفرانس سالانه سازمان محلی و شهر، صورت می‌گیرد؛
۴. کنفرانس سازمان محلی (شهری)، از نمایندگان کلیه حوزه‌های تابع تشکیل می‌شود؛
۵. کنفرانس سازمان محلی (شهری)، نمایندگان خود را برای ارگان‌های بالاتر، سازمان‌های ایالتی و یا کشوری، تعیین می‌کند.

ت - سازمان استان

۱. از مجموع چندین سازمان محلی (شهری)، یک سازمان استان به وجود می‌آید؛
۲. سازمان استان، توسط کمیته مسئول استان، رهبری می‌شود. شمار افراد کمیته استان، بسته به عرصه‌های مختلف فعالیت‌های استان است، و حداقل از سه مسئول تشکیلات، آموزشی - تبلیغات و مالی تشکیل می‌شود؛
۳. اعضای کمیته استان، در کنفرانس هر دو سال یک بار سازمان استان، مرکب از نمایندگان کنفرانس‌های تابع، انتخاب می‌شوند.

۳. کنفرانس‌ها

- الف - ارگان عالی سازمان‌های روستا، بخش، شهر و استان، «کنفرانس»، و در فاصله «کنفرانس»ها، «کمیته» است. «کنفرانس»، از نمایندگان واحد سازمانی مربوطه، که طبق معیار مصوب ارگان بالاتر، انتخاب می‌شوند، تشکیل می‌گردد؛
- ب - «کنفرانس»های روستا، بخش، شهر هر سال یک بار، و «کنفرانس» استان، هر دو سال یک بار برگزار می‌شوند. در صورتی که کمیته مافوق، یا یک سوم اعضای سازمان،

لازم بدانند، «کنفرانس» فوق‌العاده تشکیل خواهد شد؛

پ - اختیارات و وظایف «کنفرانس»ها عبارتند از: استماع و ارزیابی گزارش کمیته و کمیسیون بازرسی، صدور قرارها و قطعنامه‌های لازم برای عملکرد آینده سازمان مربوطه، انتخاب اعضای کمیته و کمیسیون بازرسی، و انتخاب نمایندگان برای کنفرانس سازمان بالاتر.

۴. کمیته‌ها

الف - «کمیته» هر سازمان حزبی، در فاصله بین دو «کنفرانس»، ارگان عالی آن سازمان است؛

ب - «کمیته»های روستا، بخش، شهر، شهرستان و استان، سازمان‌های تابع خود را رهبری می‌کنند، و تصمیمات «کنفرانس»ها، و قطعنامه‌های پلنوم‌های کمیته مرکزی، را به موقع اجرا می‌گذارند؛

پ - پلنوم کمیته‌های مختلف از بین اعضای کمیته، هیات اجرایی و مسئول کمیته را انتخاب می‌کند. هیات اجرایی، از بین اعضای خود، مسئولین «شعبه»های مختلف را انتخاب خواهد کرد. این «شعبه»ها تحت نظارت مسئول «کمیته» انجام وظیفه می‌کنند.

۵. کمیسیون‌های بازرسی

الف - «کمیسیون»های «بازرسی»، به منظور کمک و همکاری با «کمیته» انتخاب می‌شوند، و تعداد آن‌ها را «کنفرانس» تعیین می‌کند. وظایف آن‌ها به شرح زیر است: (۱) نظارت بر اجرای صحیح تصمیمات «کمیته» مربوطه و ارگان‌های بالاتر، در محیط فعالیت خود؛ (۲) نظارت بر امور مالی «کمیته»؛

ب - «کمیسیون بازرسی»، از میان اعضای خود، یک نفر را به عنوان مسئول انتخاب خواهد کرد.

۶. کنگره حزب

الف - «کنگره» عالی‌ترین ارگان رهبری حزب توده ایران است، که از نمایندگان منتخب «کنفرانس»های استان و احزاب ملی دارای اتحاد سازمانی با حزب، تشکیل

می‌شود؛

ب - «کنگره»، گزارش «کمیته مرکزی» و «کمیسیون بازرسی مرکزی» را استماع می‌کند و به ارزیابی فعالیت آن‌ها می‌پردازد؛ برنامه و اساسنامه حزب را تصویب می‌کند، یا در صورت لزوم، آن‌ها را مورد تجدید نظر قرار می‌دهد. «کنگره» خط مشی حزب را در کلیه شئون فعالیت آن، تعیین می‌کند؛

پ - «کنگره» حزب، اعضای (اصلی و مشاور) «کمیته مرکزی»، و نیز اعضای «کمیسیون بازرسی مرکزی» را با رأی مخفی انتخاب می‌کند؛

ت - «کنگره» حزب، هر چهار سال یک بار تشکیل می‌شود. «کنگره» فوق‌العاده، از طرف کمیته مرکزی با دوسوم آرا، و یا به پیشنهاد حداقل یک سوم اعضای حزب، تشکیل می‌شود.

۷. کمیته مرکزی

الف - عالی‌ترین مقام حزب در فاصله دو «کنگره»، «کمیته مرکزی حزب توده ایران» است، که فعالیت سیاسی و کار سازمانی حزب را رهبری می‌کند. کمیته مرکزی، در تمام موارد، به عنوان نماینده جمعی حزب، عمل می‌کند و در مورد فعالیت‌های خود در برابر «کنگره» مسئول است. «پلنوم کمیته مرکزی» باید حداقل یک بار در سال تشکیل شود؛

ب - شمار اعضای اصلی و مشاور کمیته مرکزی را کنگره تعیین می‌کند. شرط ضرور عضویت در کمیته مرکزی، اعم از اصلی یا مشاور، داشتن حداقل پنج سال سابقه حزبی و فعالیت مستمر در حزب است.

هرگاه به عللی جای یک یا چند نفر از اعضای کمیته مرکزی حزب خالی بماند، کمیته مرکزی، با اکثریت دوسوم آراء باگزینهش افرادی از بین اعضای مشاور کمیته مرکزی، می‌تواند تعداد خود را تکمیل کند. در موارد فوق‌العاده و یا در صورتی که ضرورت ایجاد کند، کمیته مرکزی می‌تواند از بین سایر اعضای حزب نیز، افرادی را به عضویت کمیته مرکزی برگزیند؛

پ - کمیته مرکزی از میان اعضای خود، «هیأت سیاسی کمیته مرکزی» را انتخاب می‌کند. هیأت سیاسی، مسئولین شعب «تشکیلات»، «آموزش»، «مالی» و در صورت نیاز، دیگر شعب را از بین اعضای خود تعیین می‌کند. مسئولان، اعضای شعب را برای

تصویب به هیأت سیاسی پیشنهاد خواهند کرد. هیأت سیاسی، در فاصله دو پلنوم کمیته مرکزی، فعالیت حزب را هدایت می کند؛

ت - هیأت سیاسی، از میان اعضای خود سخنگوی حزب را انتخاب می کند.

۸. کمیسیون بازرسی مرکزی

الف - «کمیسیون بازرسی مرکزی» به منظور کمک و همکاری با کمیته مرکزی، نظارت در اجرای صحیح و بی خدشه تصمیم های آن، نظارت بر امور مالی و نیز رسیدگی به شکایات رسیده، از کمیته های استان، تشکیل می شود؛

ب - کمیسیون بازرسی مرکزی از میان اعضای خود يك نفر را به عنوان مسئول کمیسیون تعیین می کند؛

پ - عضو کمیسیون بازرسی حق ندارد عضو دیگر ارگان های انتخابی حزبی باشد.

۹. امور مالی

الف - درآمد حزب عبارت است از: حق عضویت، عواید حاصل از فروش نشریات و کمک های مالی اعضای حزب و توده های مردم؛

ب - گزارش مرتب درآمدها و هزینه های حزب باید در اختیار کمیته مرکزی قرار گیرد؛

پ - تعیین میزان حق عضویت از اختیارات کمیته مرکزی است؛

۱۰. سازمان جوانان توده ایران

الف - «سازمان جوانان توده ایران»، سازمان جوانان انقلابی، مترقی، دموکراتیک و میهن دوست است، که بر اساس برنامه و مشی حزب توده ایران فعالیت می کند. سازمان جوانان توده ایران یار و یاور فعال، و نیروی ذخیره حزب توده ایران است؛

ب - ارگان های رهبری سازمان جوانان توده ایران، زیر رهبری ارگان های مربوطه حزب توده ایران، فعالیت می کنند.

۱۱. سازمان‌های توده‌ای

الف - اعضای حزب در محل سکونت و کار باید در ارتباط تنگاتنگ با سازمان‌های توده‌ای - اتحادیه‌های کارگری، سندیکاها، سازمان‌های زنان، جمعیت‌ها، و باشگاه‌های فرهنگی، ورزشی، هنری، شرکت‌های تعاونی و ... باشند و عضویت آن‌ها را بپذیرند.

اعضای حزب، در این سازمان‌ها، در نبرد برای دستیابی به دموکراسی و نیل به مقاصدی که در برابر سازمان‌های توده‌ای قرار دارد، باید به عنوان نمونه برای دیگران عمل کنند، و فعالانه در همه امور شرکت جویند.

*****

مقررات کار مخفی

در شرایط کار مخفی، و بر اثر ضرورت‌های آن، در اجرای مقررات و موازین مندرج در این اساسنامه، و در برخی از عرصه‌های فعالیت حزبی مانند- شیوه‌های فعالیت و ساختار تشکیلاتی حزب، پذیرش عضو، حقوق اعضا، شیوه‌های رسیدگی و مجازات حزبی، اختیارات ارگان‌ها و نحوه فراخواندن آن‌ها (از جمله برگزاری پلنوم، کنفرانس یا کنگره)، انتخاب و انتصاب و نحوه فعالیت ارگان‌ها و اعضا، و نیز شکل و شیوه فعالیت سازمان جوانان و جز آن، در راستای تحکیم مرکزیت، تقویت انضباط و حفظ سریت حزبی - باید تغییراتی داده شود.

هیأت سیاسی موظف است مقررات ویژه دوران کار مخفی را براساس تجربه‌های گردآمده تنظیم کند و برای تصویب به پلنوم کمیته مرکزی، ارائه دهد.